

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 32. europaudvalgsmøde

Dato: onsdag den 11. maj 2022

Tidspunkt: Kl. 14.00

Sted: vær. 2-133

Til stede: Eva Kjer Hansen (V), formand og Henrik Møller (S).

Desuden deltog: Justitsminister Mattias Tesfaye.

Henrik Møller fungerede som formand under hele mødet.

Punkt 1. Siden sidst:

a) Orientering om forslag til direktiv om forbrugercredit

KOM (2021) 0347

KOM (2021) 0347 – bilag 1 (grund- og nærhedsnotat)

Justitsministeren (Mattias Tesfaye): Forslaget blev fremsat af Kommissionen den 30. juni 2021.

Formålet med forslaget er at sikre øget harmonisering på det indre marked, på området for forbrugercredit samt at sikre øget forbrugerbeskyttelse. Herudover har forslaget til formål at tilpasse reglerne til den øgede digitalisering, der har været siden 2008, hvor det nuværende direktiv er fra.

Forhandlingerne om forslaget blev påbegyndt i juli 2021 under slovensk formandskab. En god del af efteråret 2021 blev brugt på den første gennemlæsning af direktivet. Det slovenske formandskab overdrog de videre forhandlinger om direktivforslaget til det franske formandskab kort før jul.

Det franske formandskab har i begyndelsen af 2022 meldt ud, at man vil gå efter en generel indstilling til konkurrenceevnerådsmødet i juni 2022. Jeg forventer derfor snart at vende tilbage til udvalget med henblik på at forelægge forhandlingsoplæg.

Overordnet set går forhandlingerne fremad. Formandskabet har senest den 21. april 2022 fremlagt et kompromisforslag, som gav anledning til flere positive tilkendegivelser fra medlemsstaterne. Der er dog stadig områder, hvor der er prioriteter, som ikke er imødekommet, og som der ønskes afklaring på. Det drejer sig bl.a. om anvendelsesområdet, reglerne om informationskrav og om kreditværdighedsvurdering. Disse udeståender blev drøftet på møde den 5. maj 2022 og skal drøftes igen den 17. maj.

Nogle af de væsentligste temaer i forhandlingerne har været direktivets anvendelsesområde, regler om informationskrav og den kreditværdighedsvurdering, kreditgiver skal foretage af forbrugeren, inden der ydes kredit. Herudover har der været meget fokus på forslaget om, at medlemsstaterne skal indføre nationale lofter over enten rentesatser, årlige omkostninger i procent (ÅOP) eller de

samlede omkostninger ved kreditaftalen. Også bestemmelsen om godkendelses-, registrerings- og tilsynsordninger har været meget omdiskuteret.

Fra dansk side er det vurderingen, at Kommissionens forslag indeholder mange positive elementer. Bl.a. er det positivt, at direktivets anvendelsesområde udvides til at omfatte flere typer af kreditter, som kan være risikable for forbrugerne.

Der er dog – selvfølgelig – også elementer i forslaget, som vi fra dansk side gerne så ændret. Især hvad angår markedsføring havde vi gerne set et mere ambitiøst forslag, så vi på EU-niveau kan sikre tiltag mod den massive markedsføring af dyre kreditter, der finder sted både i tv og på nettet. Den diskussion har vi også haft herhjemme. Desværre indeholder formandskabets kompromisforslag ikke nævneværdige ændringer på dette område. Derfor vil vi fra dansk side fortsat arbejde for, at der bl.a. indsættes en artikel med et forbud mod markedsføring af dyre kreditter.

Herudover er der fra dansk side særligt stort fokus på bestemmelsen om kreditværdighedsvurdering. Det er den vurdering, som er det vigtigste redskab til at forhindre overdreven gældsætning hos forbrugerne. Det er derfor vigtigt for regeringen med en bestemmelse, der sikrer, at der i alle tilfælde af kreditgivning foretages en grundig kreditværdighedsvurdering. Selv små kreditter kan føre til overdreven gældsætning, hvis de optages af forbrugere, der ikke er i stand til at betale tilbage.

Regeringen er derfor skeptisk over for både Kommissionens og formandskabets forslag, der begge indeholder proportionalitetsbetragtninger hvad angår kreditværdighedsvurderingen.

Fra dansk side vil vi derfor fortsat arbejde på en styrkelse af bestemmelsen om kreditværdighedsvurdering. Det vil især være med henblik på at sikre, at der altid foretages en grundig kreditværdighedsvurdering, uanset f.eks. størrelsen på kreditten.

Eva Kjer Hansen (V): Det er et uhyre vigtigt område, og vi ved, at mange forbrugere kan have meget svært ved at gennemskue, hvad der er op og ned i deres muligheder. Hvad er dyre kreditter? Har man allerede opdelt dem i små og store?

Justitsministeren (Mattias Tesfaye): Årlige omkostninger i procent er i virkeligheden et forsøg på at forklare forbrugerne, hvor dyrt et lån egentlig er. Vi vil definere ÅOP over 25 pct. som en dyr kredit, der ikke kan markedsføres. Men det er til diskussion.

Punkt 2. Åbent samråd med justitsministeren vedr. samrådsspørgsmål F og G om EU-Domstolen

EUU alm. del (21) – samrådsspørgsmål F

EUU alm. del (21) – samrådsspørgsmål G

Samrådsspørgsmål F

Stillet efter ønske fra Eva Kjer Hansen (V).

»Ministeren bedes redegøre for sine udtalelser om EU-Domstolens omgang med juraen i Folketingssalen under lovbehandlingen af L 93 (logning) den 23. november 2021, hvor ministeren udtaler følgende: »Problemet, der gør det usikkert her, er jo, at med EU-Domstolen ved man ikke, hvad juraen er, for den finder de på undervejs – den finder de på undervejs! De behøver ikke at se det i traktaten, de behøver ikke at se det i de sekundære retsakter; de finder på den, som de har lyst til.«.

Samrådsspørgsmål G

Stillet efter ønske fra Eva Kjer Hansen (V).

»Ministeren bedes redegøre for sine udtalelser om EU-Domstolens legitimitet i Folketingssalen under lovbehandlingen af L 93 (logning) den 23. november 2021, hvor ministeren udtaler følgende: »I øvrigt synes jeg, at det grundlæggende problem her er, at EU-Domstolen skaber ret uden demokratisk legitimitet. Det er jo bare dommere. Hvorfor skal de have lov til at bestemme, hvad der skal være den politiske situation i Danmark? Hvorfor skal nogle, der ingen demokratisk legitimitet har, have lov til at bestemme?«.

Eva Kjer Hansen (V): Jeg vil gerne byde velkommen til ministeren på den nye post som justitsminister. Jeg ser frem til samarbejdet på området, og jeg er meget forventningsfuld omkring ministerens ageren på området, for samrådsspørgsmålene er faktisk stillet den 9. december 2021. Folketinget har en almindelig regel om, at ministeren møder op i løbet af en måneds tid for at besvare samrådsspørgsmål, hvilket giver god mening, da det så stadig har en vis aktualitet. Jeg er selvfølgelig ret forundret over, at det først med 5 måneder forsinkelse er lykkedes at få en aftale i stand med ministeren – som så i øvrigt ender med ikke at være den minister, der kom med udtalelserne. Men det er naturligvis vigtigt for mig at få regeringens syn på udtalelserne, og det er klart, at det er et kollektiv. Derfor har jeg selvfølgelig fastholdt samrådsspørgsmålene, men det giver også anledning til indledningsvis at spørge, hvordan vi kan forvente det fremadrettede samarbejde: Vil ministeren lægge sig i selen for at overholde aftalen om, at man besvarer samrådsspørgsmål inden for 1 måned, eller vil ministeren fortsætte det, der nærmest synes at være en praksis på justitsministerens område, så det tager evigheder, inden man svarer på Folketingets spørgsmål?

Jeg synes, at samrådsspørgsmålene giver sig selv med de meget markante udtalelser, den tidligere justitsminister er kommet med i selveste Folketingssalen. Derfor synes jeg selvfølgelig, at det er vigtigt at få at vide, hvad regeringens og den nye ministers holdning er til de udtalelser.

Justitsministeren (Mattias Tesfaye): Jeg er egentlig glad for, at samrådsspørgsmålene er blevet fastholdt, selv om der har været et skifte i ministerstolen. Temaet om EU-Domstolen, og hvordan den fungerer, er en vigtig diskussion både i Danmark og i andre europæiske lande.

Justitsministeren har haft og har fortsat rigtig mange samråd, som kan være svære at beramme. Jeg startede som justitsminister den 2. maj 2022, og dette er det femte eller sjette samråd, jeg har haft. Det er altså ikke bare lige at få dem berammet, men jeg synes, at det har relevans at få dem afviklet, så der er en form for aktualitet i det. Vi kan godt blive enige om, at det er ærgerligt at sidde til et samråd den 11. maj 2022, der er indkaldt den 9. december 2021.

Spørgsmålene blev stillet til den forhenværende justitsminister og vedrører hans udtalelser, men jeg skal naturligvis gøre, hvad jeg kan, for at besvare dem så fyldestgørende som muligt.

Jeg vil gerne starte med at understrege, at regeringen går fuldt ud ind for EU-samarbejdet og EU-Domstolen som institution. Den forhenværende justitsministers kritik stammer fra førstebehandlingen i Folketinget af regeringens forslag til ændring af logningsreglerne den 23. november 2021. Jeg er enig med den tidligere justitsminister i, at EU-Domstolen med sin praksis har gjort det sværere for politiet at opklare grov kriminalitet, og at EU-Domstolen bør kritiseres for sin fortolkning af EU-retten på logningsområdet.

Det skyldes navnlig, at EU-lovgiver med e-databeskyttelsesdirektivet udtrykkeligt har bestemt, at kommunikationshemmeligheden kan fraviges, hvis det er nødvendigt for at opklare og retsforfølge straffesager. Der er ingen kvalifikation i direktivet af, hvilke typer straffesager der er tale om. EU-lovgiver har altså ikke begrænset muligheden for at pålægge teleudbydere en generel og udifferentieret logning til kun at gælde i sager om den nationale sikkerhed, f.eks. terrorsager, som vi kender fra kapitel 12 og 13 i straffeloven.

Mange andre lande har også udtrykt kritik af fortolkningen under de mange logningssager, der har været indbragt for EU-Domstolen. En lang række medlemsstater, f.eks. Belgien, Frankrig, Irland, Sverige og Tyskland, har argumenteret for at få ændret Domstolens opfattelse, når det gælder logning. Disse lande har ønsket at bevare muligheden for at pålægge teleudbydere en generel og udifferentieret logning for at kunne bekæmpe grov kriminalitet, fordi der er tale om et effektivt efterforskningsværktøj for politiet til at kunne bekæmpe grov kriminalitet, som f.eks. drab, voldtægt og røveri.

Jeg vil også minde om, at EU-Domstolen på logningsområdet er gået langt videre end Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Efter Menneskerettighedsdomstolens praksis er menneskerettighedskonventionens artikel 8 om retten til respekt for privatlivet ikke til hinder for, at en medlemsstat kan pålægge teleudbydere at registrere og opbevare loggede oplysninger. Afgørende er derimod, at medlemsstaten sikrer, at der er effektive retssikkerhedsgarantier, og at offentlige myndigheder kun kan få adgang til sådanne oplysninger efter at have fået en dommerkendelse.

Både EU-Domstolen og Menneskerettighedsdomstolen tilstræber i deres praksis at fortolke de grundlæggende rettigheder på samme måde. Men netop på logningsområdet har EU-Domstolen sin egen praksis, som afviger fra Menneskerettighedsdomstolens. Derfor forstår jeg godt den tidligere justitsministers kritik af EU-Domstolens afgørelser på dette område. Men det er ikke ensbetydende med, at regeringen er imod EU-Domstolen, og det er slet ikke et udtryk for, at regeringen er

imod EU som institution. Der skal ikke herske nogen som helst tvivl om, at regeringen – uanset hvilken justitsminister, der sidder på posten – går fuldt ud ind for EU-samarbejdet og for overholdelse af EU-retten.

Eva Kjer Hansen (V): Jeg kan give ministeren det gode råd, at man vil kunne spare meget tid i Folketinget, hvis man vælger at svare på samrådsspørgsmålene i stedet for at bruge taletiden på alt muligt andet. Det er meget tydeligt i samrådsspørgsmålene, at jeg overhovedet ikke spørger til logning. Den diskussion har jeg slet ikke tænkt mig at røre ved i dag – den synes jeg, at man kan tage i en anden sammenhæng. Det er ikke den, der er interessant. Det interessante er det, som ministeren er inde på om, at regeringen fuldt ud bakker op om EU-Domstolen som institution. Derfor bliver ministeren nødt til at forholde sig til den tidligere ministers udtalelser om, at EU-Domstolen skaber ret uden demokratisk legitimitet. Kan jeg forstå ministerens besvarelse derhen, at ministeren tager afstand fra det? At ministeren er uenig, og at ministeren mener, at EU-Domstolen har demokratisk legitimitet?

Skal ministerens besvarelse forstås derhen, at ministeren tager afstand fra den tidligere justitsministers beskrivelse af Domstolens arbejde: »De behøver ikke at se det i traktaten, de behøver ikke at se det i de sekundære retsakter; de finder på den, som de har lyst til.« Jeg vil gerne have ministeren til simpelt hen at besvare de stillede samrådsspørgsmål, for det er meget alvorlige udtalelser, der lige netop går på EU-Domstolen som institution, og derfor skal ministeren forholde sig til dem og ikke alt muligt andet.

Justitsministeren (Mattias Tesfaye): Jeg talte lidt om logningen, fordi udtalelserne kom i forbindelse med en lovbehandling i Folketingssalen, der handlede om logning.

Jeg ser ikke sådan på det, at EU-Domstolen er illegitim, og det har regeringen aldrig set. Men jeg synes, at det er en rimelig og legitim politisk diskussion, som er blevet rejst af den tidligere justitsminister, at EU-Domstolen har en tendens til at være mere retsskabende og træde et skridt længere frem end f.eks. danske domstole. Domstolene i Danmark har en tradition for at være lidt mere tilbageholdende med at anlægge dynamiske fortolkninger af dansk lov og bekendtgørelser. EU-Domstolen har også en tendens til dømme, uden at det er med direkte afsæt i hverken traktater eller direktiver, men på en måde, hvor de forsøger at fortolke lovgiverens hensigter ind i samtiden. Det gør de ikke illegitimt eller antidemokratisk, men det gør bare, at det er lidt mere offensive domstole, end vi er vant til at se fra dansk side.

Eva Kjer Hansen (Venstre): Nu gør jeg det meget enkelt. Den tidligere minister sagde om EU-Domstolen, at der: »ved man ikke, hvad juraen er, for den finder de på undervejs – den finder de på undervejs! De behøver ikke at se det i traktaten, de behøver ikke at se det i de sekundære retsakter; de finder på den, som de har lyst til.« Er ministeren enig i den udtalelse?

Justitsministeren (Mattias Tesfaye): Jeg kan ikke hoppe ind i hovedet på min forgænger, men hvis jeg forstår ham på den måde, at han siger, at EU-Domstolen nogle gange dømmer uden at tage direkte afsæt i traktaten eller i andre retsakter, så er jeg fuldstændig enig med ham. Hvis han med det også mener, at man bør have en politisk diskussion af den retsskabende virksomhed, som er mere offensiv, end vi er vant til i Danmark, så er jeg også fuldstændig enig med ham.

EU-Domstolen siger også selv, at de lægger vægt på den samfundsmæssige udvikling, siden bestemmelserne blev vedtaget, og det er bare lidt anderledes, end vi er vant til i Danmark. EU-Domstolen tager en retsakt, som er vedtaget i en bestemt tid, hvor samfundet har udviklet sig siden, og tager stilling til, hvordan vi skal forstå den retsakt i dag. Det er ikke fuldstændig fremmed for danske domstole, men det er nok noget, man ser EU-Domstolen gøre oftere og med større virkning, end vi kender fra Danmark. Her træder Folketinget sammen på ny, kigger på den samfundsmæssige udvikling og overvejer, om man skal ændre paragrafferne i dansk lovgivning, så det svarer til nutiden. Det passer mere mit eget sind, at Folketinget løbende opdaterer lovgivningen, men der er andre lande, hvor der er en anden tradition. I aviserne kan man for tiden se diskussioner om abort i USA's højesteret. Det er i hvert fald også en anden domstolstradition, end vi har i Danmark.

Eva Kjer Hansen (V): Jeg forstår, at ministeren er enig i udtalelsen om, at man i EU-Domstolen ikke ved, hvad juraen er, for de finder på den undervejs, og de behøver ikke at se i traktaten. Ministeren svarer, at der nogle gange er afsagt domme, uden at der er kigget i traktaten. Jeg vil gerne bede ministeren om at komme med eksempler på det.

Justitsministeren (Mattias Tesfaye): Jeg synes, at det er sværere at forudse, fordi der er en mere dynamisk fortolkning end ved danske domstole. Jeg har mest arbejdet med udlændinggeområdet, men nogle gange har jeg tænkt, at der var kommet en stor diskussion i Danmark, hvis en dansk domstol havde påtaget sig så meget fortolkningsret, som man nogle gange ser ved EU-Domstolen.

NOT Jeg kan godt nævne eksempler på domme, hvor EU-Domstolen har haft en mere fri og aktivistisk fortolkningsstil, end vi er vant til i Danmark. Det er ikke dem alle sammen, jeg kender, men Metockdommen er et meget godt eksempel. Der var også var en kæmpe politisk diskussion om den, da den faldt i 2008. Jeg kender også Zambranodommen fra 2011, som også handlede lidt om udlændingepolitik. Der er mange andre, som jeg gerne vil oversende skriftligt, men jeg vil ikke nævne dem, for jeg har ikke hørt om dem før.

Eva Kjer Hansen (V): Det tilsagn vil jeg gerne tage imod, og det er helt fair, at ministeren ikke ønsker at nævne dem nu. I den skriftlige oversendelse vil jeg gerne bede om, at der for hver enkelt sag er redegjort for, hvordan det ikke har afsæt i traktaten, og hvordan det er noget, EU-Domstolen har fundet på. For jeg forstår, at ministeren vil give de eksempler for at bakke op om den tidligere justitsministers udtalelse om, at EU-Domstolen simpelt hen undervejs hitter på, hvad de synes er juridisk rigtigt uden at skele til traktaten eller sekundære retsakter. Det er det centrale i det. Det er en meget interessant diskussion, ministeren forsøger at rejse om, at EU-Domstolen har en mere fri eller aktivistisk fortolkning, og det kan vi holde studiekredse og konferencer om, men det er ikke det, der er samrådsspørgsmålet i dag. Det handler om, hvorvidt det, den tidligere minister har sagt i Folketingssalen helt generelt om EU-Domstolen, er regeringens politik. Det afprøver jeg i dag.

Justitsministeren (Mattias Tesfaye): Jeg tror ikke, at jeg har sagt, at de ikke binder i traktaten eller sekundære retsakter. Jeg tror, at jeg har sagt, at der ikke er noget direkte afsæt, altså at det er svært at læse direkte i retsakter, hvad enten det er f.eks. traktaten eller direktiver, hvad grundlaget er for nogle af de domme, der falder. Men det er klart, at de afsiges ikke fuldstændig ud af den blå luft. Det skal trods alt have afsæt i retsakter, som er demokratisk funderede.

Men jeg diskuterer, at fortolkningen af de retsakter er mere fri ved EU-Domstolen, end vi kender det fra danske domstole, og det er selvfølgelig lidt en studiekreds, man deltager i. Til gengæld synes jeg, at det er en relevant studiekreds, fordi det har politisk betydning. Jeg har selv oplevet på udlændingeområdet, at noget, som jeg i hvert fald ikke kunne læse ud af retsakterne, udvikler sig til at have retsvirkning i Danmark, hvor jeg måske godt nogle gange kunne tænke, om det var lovgivernes intention, da man vedtog det. Det er jeg måske ikke altid enig i, men nu er det jo domstolene, der dømmer, og ikke mig, og derfor må man respektere de domme, der falder, uanset hvad. Men jeg synes ikke, at det forhindrer, at man kan diskutere det. En ting er, at man respekterer det, noget andet er, om man kan diskutere det. Jeg synes, at det sidste er vigtigt, især fordi det har så direkte retsvirkning i Danmark, og at det er en anden domstolstradition, end vi er vant til i Danmark.

Eva Kjer Hansen (V): Jeg vil gerne komme tilbage til den diskussion, men nu er jeg simpelt hen lidt rundforvirret. Vi skal lige holde fast i, om medlemmer af EU-Domstolen ikke behøver at skele til traktaten eller de sekundære retsakter. Nu siger ministeren, at det selvfølgelig på en eller anden måde har noget afsæt i traktaten og retsakter. Men for lidt siden sagde ministeren, at ministeren havde eksempler på, at der nogle gange blev afsagt domme uden afsæt i traktaten eller sekundære retsakter. Vi skal have helt på plads nu, om de domme, der bliver afsagt, er med afsæt i EU-retsakter, i traktaten eller sekundære retsakter. Dermed er ministeren nødt til – og vel i virkeligheden også lidt forpligtet til – at tage afstand fra de udtalelser, som den tidligere minister er kommet med, eller er ministeren enig i, at dommere stikker fingeren op i luften og ser, hvilken vej vinden blæser den dag, og undervejs finder på, hvad man synes, at de juridiske spilleregler er? Det er helt centralt. Det er kernen i vores EU-samarbejde, hvor vi har bygget et system op med en Domstol, der afgør retstvister. Derfor er det helt centralt for mig, at ministeren ikke prøver at gøre det til sjov diskussion om de forskellige typer af domstole, men forholder sig til, om regeringen reelt bakker op om Domstolen, eller om regeringen vitterligt mener, at EU-dommere bare finder på noget jura undervejs.

Justitsministeren (Mattias Tesfaye): Regeringen bakker op om EU-Domstolen. Vi synes ikke, at det er en illegitim domstol. Men vi synes, at det er legitimt at diskutere EU-Domstolens retsskabende virksomhed, hvor man nogle gange går ret langt uden et direkte afsæt i hverken traktater eller retsakter og finder på jura undervejs. Det er der ikke noget fordækt ved. Vi har domstolene til at fortolke lovgivningen, og selvfølgelig har det retsvirkning, hvad domstolene afsiger af kendelser.

I 2005 fastslog EU-Domstolen, at der eksisterer et EU-retligt princip om forbud mod aldersdiskrimination, som kan påberåbes over for private. Det tog ikke afsæt i hverken den ene eller den anden formulering i traktater eller andre sekundære retsakter. Det er en fortolkning, man påtager sig ved EU-Domstolen, og jeg er helt sikker på, at de dommere, der har været med til at træffe den afgørelse, synes, at det var fornuftigt, og det må man kunne udlede af EU-samarbejdet.

Jeg synes bare, at det er meget langt fra, hvordan vi i Danmark traditionelt har set domstolene virke, og det synes jeg er en helt rimelig diskussion. Jeg rejser den ikke, fordi den er sjov, men fordi jeg synes, at den er nødvendig, når vi bor i et land, hvor Folketinget normalt regulerer rimelig tæt, hvordan vores lovgivning skal se ud. Vi har en rimelig detaljeret lovgivning i Danmark, og vi har domstole, der er meget forsigtige med at fortolke oven på det, som Folketinget har vedtaget. Vi er bare også med i et internationalt samarbejde, som vi er store tilhængere af, hvor en domstol agerer

på en anderledes måde. Det synes jeg at danskerne skal vide og forholde sig til. Også fordi jeg nogle gange er uenig i, hvor fleksibelt, offensivt og retsskabende de tillader sig at dømmе.

Det ville passe bedre til min mentalitet, at de trådte et skridt tilbage og sagde, at de ikke kan finde grundlag i de retsakter, der er. Hvis lovgiver har et ønske om, at noget skal reguleres på et område, må de vedtage det i de almindelige politiske processer i Bruxelles, og indtil da forholder Domstolen sig lidt mere defensivt. Men det er ikke sådan, det fungerer. De er meget dynamiske, og det afføder så de diskussioner – ikke bare i Danmark.

Eva Kjer Hansen (V): Jeg hører svaret sådan, at ministeren i virkeligheden lægger afstand til den tidligere ministers udtalelser om, at EU-Domstolen bare finder på juraen undervejs, og at ministeren dog mener, at det er med afsæt i traktaten og retsakter.

Jeg vil gerne bevæge mig over i diskussionen om, at EU-Domstolen kan fortolke ret langt og er dynamisk i sin fortolkning af gældende regler. Ministeren siger netop, at det er en meget legitim diskussion at tage. På hvilken måde har regeringen taget den diskussion? Hvilke initiativer har regeringen taget i EU-sammenhænge for at diskutere EU-Domstolens rolle? Hvilke konkrete forslag har der været til at begrænse EU-domstolens handlemuligheder, som det er i dag?

Justitsministeren (Mattias Tesfaye): Jeg tror, at det er en fortolkning af, hvad den tidligere minister har sagt, der afgør, hvorvidt det, jeg siger nu, er at lægge afstand til det eller ej. Jeg har i hvert fald ikke selv noget behov for at lægge afstand til noget, han har sagt i den kontekst.

Jeg tror, at den mest effektive måde for et land at deltage i diskussioner om EU-Domstolens ageren er, at vi intervenserer, når der er sager ved Domstolen, også selv om det ikke er danske sager. Hvis en anden EU-medlemsstat har en sag kørende, som vi synes er relevant, og hvor vi kan se, at den kommer til at handle om noget, der kan få betydning for Danmark, prioriterer vi at bruge ressourcer på at intervenere og afgive indlæg, typisk til fordel for de medlemsstater, der er en del af sagen. Det kan være sager med risiko for, at der pludselig kan blive truffet en beslutning, der vil få direkte retsvirkning i Danmark, og hvor det f.eks. vil kunne være en dynamisk fortolkning, der har direkte retsskabende virkning. Det har i hvert fald i praksis vist sig at have haft betydning f.eks. på udlændingeområdet en gang imellem. Vi har også haft en interesse i, at andre EU-lande blander sig i nogle af de sager, som vi har kørende, og afgiver indlæg.

Eva Kjer Hansen (V): Men det har ikke noget med den diskussion at gøre – det er i virkeligheden en accept af den rolle, Domstolen har i dag. I dag er et lands handlemuligheder, at man kan intervenere, man kan gå ind i drøftelser der, hvor man synes, der er interesser på spil. Men nu har ministeren brugt ret meget tid i dag på at kritisere de fortolkningsmuligheder, som EU-Domstolen har. Jeg er helt med på, at ministeren er i en meget vanskelig situation. Det er ikke sjovt at skulle forsvare noget, en tidligere minister har sagt og nok har fået formuleret lidt kluntet. Men når nu regeringen er så optaget af, at det er problematisk, at EU-Domstolen har så lang en snor i fortolkningen, må regeringen da tage nogle initiativer til at forandre det. Der har lige været Konferencen om Europas fremtid. Har der været spillet ind med, at man skal begrænse EU-Domstolens mulighed for fortolkning? At intervenere i sager er bare at acceptere spillereglerne og gå ind i de sager, hvor man har en interesse. Jeg vil godt bede ministeren om at uddybe, hvilke initiativer regeringen har taget for at følge op på de synspunkter, og hvad ministeren måtte have planlagt i fremtiden, for

man kan ikke sidde så engageret på et samråd i Europaudvalget og sige, at det er dybt problematisk, og så ikke ville røre ved det overhovedet.

Ministeren siger, at han er enig i det, den tidligere minister har sagt. Men den tidligere minister sagde bl.a.: »Hvorfor skal nogle, der ingen demokratisk legitimitet har, have lov til at bestemme?« Ministeren har flere gange sagt, at der ikke er tale om, at EU-Domstolen ikke er legitim. Nu må ministeren bestemme sig. Vil ministeren tage afstand til den sætning, eller er ministeren enig i den?

Justitsministeren (Mattias Tesfaye): Sagerne, der kører ved EU-Domstolen, sådan som Domstolen er skruet sammen, er også en politisk kampplads, hvor Danmark afgiver 40-60 indlæg om året. Det er om stort og småt på mange forskellige ministerområder for at hævde danske interesser og deltage i en juridisk, men dermed også en politisk diskussion af, hvordan man skal fortolke traktater og EU-retsakter. Derfor synes jeg, at det er rimeligt nok, at en del af svaret fra mig er, at diskussionen om EU-Domstolens fremtid og den måde, den danske regering forsøger at forfølge sine standpunkter på, også er at indgive indlæg.

Hvordan EU-Domstolen fungerer, er blevet taget op under Konferencen om EU's fremtid. Et konkret forslag i den forbindelse, som jeg tror vil få betydning, er, at vi begynder at åbne op for, at dommerne ved EU-Domstolen i forbindelse med afsigelse af dommen kan fortælle det, hvis de er uenige. Dissens, altså mindretalsudtalelser, kender vi fra Menneskerettighedsdomstolen, og jeg tror, at det vil være gavnligt, at man kan se, hvad et mindretal af dommerne mente, for det er med til at få diskussionen om fortolkningen frem i lyset. Jeg tror også, at det kunne være med til at kvalificere diskussionen af den dynamiske fortolkningsstil og den meget retsskabende måde, som Domstolen fungerer på. Det vil blive tydeligt for alle, at det ikke er matematik og naturvidenskab, der afgør, hvordan man kommer frem til en dom, men at det også er udtryk for diskussioner og fortolkning. Det vil nok lægge øget pres på dem, der mener, at der skal være en meget vid fortolkningsmulighed ved domstolene, hvis man også får argumenterne frem fra dem, der er uenige i dommen. Jeg ved ikke, om vi kan komme igennem med det, men det vil jeg håbe, for jeg tror faktisk, at det vil kunne betyde noget.

Eva Kjer Hansen: Det vil jeg gerne bakke ministeren op i. Jeg synes, at det er et rigtig godt forslag, og det kan være vigtige synspunkter at få frem. Men dissensspørgsmålet er så det eneste forslag, ministeren har til, hvad der skal ske af ændringer omkring EU-Domstolen, på trods af al ministerens kritik af EU-Domstolen.

Hvad med den tidligere ministers sætning: »Hvorfor skal nogle, der ingen demokratisk legitimitet har, have lov til at bestemme?« Vi kan ikke afslutte samrådet, uden at ministeren forholder sig til den sætning.

Justitsministeren (Mattias Tesfaye): Alle dommere i demokratiske lande og også i EU-samarbejdet er demokratisk legitime, fordi de henter deres legitimitet i forfatning og grundlov, traktater og lovgivning. Der er ikke nogen, der er illegitime.

Hvis jeg må have lov til at fortolke, hvad jeg tror, at min forgænger har ment, er det, at Domstolens legitimitet er en anden end folkevalgtes. Det politiske standpunkt fra min side er, at når man har retsskabende effekt og dermed etablerer ny jura og træffer afgørelser, som har direkte retsvirkning, er det klart, at jo mere retsskabende, man er, jo vigtigere er det, at legitimiteten er i kraft af, at man

er folkevalgt. I og med at EU-Domstolen træffer ret vide afgørelser, som har omfattende retsvirking for hundredvis af millioner af mennesker, synes jeg, at det er en diskussion værd, om ikke de lidt oftere skulle forholde sig lidt mere passivt og overlade det til dem, der har et direkte folkevalgt mandat, at træffe de beslutninger, som skaber en ny jura. Det er ikke et udtryk for, at min forgænger mener, at EU-Domstolen er illegitim.

Eva Kjer Hansen: Det var så bare det, han sagde – ikke bare på et tilfældigt møde, men faktisk under en politisk forhandling i Folketingssalen. Tusind tak for den meget vigtige afklaring af, at den nye justitsminister mener, at alle dommere har en demokratisk legitimitet.

Jeg forstår, at regeringens eneste forslag omkring EU-Domstolen er dissens. Det er simpelt hen, det eneste ministeren lige kan komme i tanke om med al den kritik, ministeren har om EU-Domstolen og muligheder for fortolkning osv.? Der kommer heller ikke nogen initiativer fra den danske regerings side for at stramme op omkring EU-domstolens ageren?

Justitsministeren (Mattias Tesfaye): Nogen lovgivning er lettere at ændre end anden, og vi har absolut ingen planer om en politisk kampagne for traktatændringer. Lige nu er det vigtigste for os at få afskaffet forsvarsforbeholdet. Forslaget om dissens er vigtigt, men det lange seje træk med at intervenere i sager er mindst lige så vigtigt. Det er også en måde politisk at vise, at der er adskillige medlemsstater, der er interesserede i en sag, som måske umiddelbart kun omhandler et andet land, men som har en mulighed for at skabe retsvirking, der påvirker andre lande. Jeg har lidt større fidus til, at det vil få en praktisk betydning fremfor en lidt mere langhåret diskussion om at ændre nogle af de mere grundlæggende regler i EU-samarbejdet.

Eva Kjer Hansen: Jeg vil gerne takke justitsministeren for at være til stede i dag og besvare samrådsspørgsmålene, der er stillet for 5 måneder siden. Jeg glæder mig over, at ministeren synes, at det er ærgerligt, at der er gået så lang tid. Jeg håber virkelig, at ministeren vil lægge sig i selen for at servicere Folketinget bedre fremadrettet, så vi kan få en hurtigere afvikling af samråd.

Det har i dag vist sig at være superrelevant at få diskussionen om, at regeringen kommer med masser af kritik af EU-Domstolen, men når det kommer til stykket, ønsker man ikke rigtig så meget forandring. Der er lige det med dissens, som kan være nyttigt i debatten, men derudover bliver der ikke taget nogen initiativer. Det er meget storm, men meget lidt handling, og jeg synes selvfølgelig, at det er ærgerligt, at tingene ikke følges ad.

Jeg vil takke ministeren for nu at slå fast, at alle dommere er demokratisk legitime og dermed på fyldestgørende vis tage afstand fra sin forgængers udtalelser i salen, hvor vi sort på hvidt kan læse i referatet, at den tidligere minister ikke mente, at der var en demokratisk legitimitet. Jeg synes, at det er dybt problematisk at have en regering, der giver udtryk for sådanne synspunkter – ikke bare i en tilfældig debat, men under en politisk forhandling i selveste Folketingssalen. Jeg håber, at der nu er skabt en generel klarhed om regeringens linje i de spørgsmål, for dybest set handler det også om regeringens og Danmarks troværdighed i EU-samarbejdet.

Punkt 3. Åbent samråd med justitsministeren om, hvorfor regeringen ikke har indgået en samarbejdsaftale med Den Europæiske Anklagemyndighed (EPPO)

EUU alm. del (21) – samrådsspørgsmål O

EUU alm. del (21) – bilag 480 (kopi af REU alm. del - svar på spm. 572 om samarbejdsaftale mellem EPPO og Danmark)

EUU alm. del (21) – bilag 469 (Den Europæiske Anklagemyndigheds årsrapport 2021)

Samrådsspørgsmål O

»Ministeren bedes redegøre for, hvorfor regeringen ikke har indgået en samarbejdsaftale med Den Europæiske Anklagemyndighed (EPPO).«

Stillet efter ønske fra Eva Kjer Hansen (V).

Eva Kjer Hansen (V): Det er i virkeligheden på en lidt trist baggrund, jeg skal stille samrådsspørgsmålet, for det viser sig, at tingene virkelig trækker i langdrag i Justitsministeriet. Selv på vigtige områder, hvor det handler om et tæt, koordineret samarbejde for at bekæmpe svindel, trækker man åbenbart lidt på skuldrene i Justitsministeriet. Derfor har man ikke svaret på en henvendelse tilbage fra 27. november 2020, hvor der kom et udkast til en samarbejdsaftale med Den Europæiske Anklagemyndighed (EPPO). Samrådsspørgsmålet går på, hvorfor regeringen ikke har indgået en samarbejdsaftale med Den Europæiske Anklagemyndighed. Jeg ønsker at få uddybet, hvorfor Justitsministeriet har ment, at det skulle nedprioriteres.

Justitsministeren (Mattias Tesfaye): Før jeg blev justitsminister, havde jeg aldrig hørt om EPPO – men det har jeg nu. EPPO beskæftiger sig med et vigtigt område, og det er meget vigtigt for regeringen at tage kampen op med alle former for økonomisk svindel. Derfor skal vi have de bedste forudsætninger for at komme den økonomiske svindel til livs. Det indebærer selvfølgelig, at Danmark bidrager aktivt i kampen mod økonomisk svindel, også på europæisk plan.

EPPO er en fælles europæisk anklagemyndighed, som er sat i verden for at behandle de lovovertrædelser, der skader Unionens finansielle interesser – kort sagt svindel med EU-midler.

EPPO fungerer på den måde, at udvalgte anklagere i de enkelte medlemsstater kan handle på vegne af EPPO i deres egen medlemsstat. De får altså mulighed for at overtage kompetencen til efterforskning og retsforfølgning i de EU-medlemsstater, der deltager i samarbejdet. F.eks. vil en udvalgt tysk anklager på vegne af EPPO kunne føre en sag om svindel med EU-midler ved de tyske domstole. Danmark deltager ikke i EPPO-samarbejdet på grund af retsforbeholdet.

Danmark er ikke alene om at stå uden for samarbejdet. EPPO er et såkaldt forstærket samarbejde inden for EU, og det er ikke alle EU-medlemsstater, der deltager. Der er på nuværende tidspunkt 22 deltagende medlemsstater i EPPO-samarbejdet, og foruden Danmark står Sverige, Irland, Polen og Ungarn i dag også uden for samarbejdet.

Der er flere grunde til, at der ikke allerede er indgået en samarbejdsaftale. Hvis man skal skære ind til benet, skyldes det først og fremmest prioritering af andre opgaver i Justitsministeriet. Der har i den forløbne periode været andre væsentlige emner på dagsordenen, og det er vigtigt at bemærke, at den manglende samarbejdsaftale ikke i praksis har været en hindring for samarbejdet med EPPO.

I den periode, EPPO har været i drift, har Danmark modtaget én anmodning fra EPPO. Den blev modtaget i januar 2022 og blev behandlet af Rigsadvokaten. Den manglende samarbejdsaftale har dermed ikke i praksis været en hindring for, at danske myndigheder har kunnet bidrage til EPPO's arbejde.

Det skal forstås, i lyset af at det ikke er en forudsætning for samarbejdet med EPPO, at der er indgået en samarbejdsaftale, og at samarbejdet med EPPO finder sted på baggrund af et allerede eksisterende retsgrundlag, herunder eksisterende internationale retshjælpskonventioner og deres implementering i dansk ret.

Samarbejdsaftalen skal således alene fastlægge de mere tekniske og operationelle rammer for samarbejdet. Det fremgår endda direkte af EPPO-forordningen. Men jeg vil også gerne understrege, at jeg mener, at det er i Danmarks interesse at få en samarbejdsaftale om de tekniske og operationelle rammer for samarbejdet på plads.

Justitsministeriet har i marts 2022 fremsendt sine indledende bemærkninger til det aftaleudkast, som EPPO har sendt. Det seneste skridt i forhandlingerne var et møde, som blev afholdt den 10. maj 2022, hvor EPPO, Justitsministeriet og repræsentanter fra Rigsadvokaten deltog. Det er på den baggrund mit håb, at vi snart vil kunne indgå aftalen.

Min forgænger fremsatte et lovforslag om bl.a. effektivisering af straffesagskæden den 27. april 2022, som blev førstebehandlet i sidste uge. Dette lovforslag indeholder et forslag til en præcisering af retsgrundlaget for netop samarbejdet med EPPO. Ud fra førstebehandlingen har jeg ikke nogen grund til at tro, at vi ikke får det element af lovforslaget vedtaget inden sommerferien. Vi fremsætter lovforslaget, fordi Justitsministeriet i forbindelse med den nærmere vurdering af samarbejdsaftalen og relaterede aspekter af samarbejdet med EPPO er blevet opmærksom på, at der er behov for en præcisering. Det fremgår også af lovforslagets bemærkninger.

Formålet med præciseringen er at gøre det helt klart, at Danmark kan samarbejde med EPPO på baggrund af den regulering om retshjælp, vi har i dag. Det er den regulering, som i dag danner grundlag for de danske myndigheders samarbejde med andre stater. Nu kommer det til at fremgå af en ny paragraf, at danske myndigheder og domstole kan behandle anmodninger om retshjælp fra og fremsende anmodninger om retshjælp til Den Europæiske Anklagemyndighed efter almindelige regler om staters gensidige retshjælp i straffesager. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler herom.

Eva Kjer Hansen (V): Det skønne ved at få nye arbejdsområder enten i Folketinget eller som minister er, at man pludselig lærer en hel masse nye områder at kende. Det er godt, at ministeren nu er blevet bekendt med EPPO.

Sagen har ikke været prioriteret i Justitsministeriet, men nu synes ministeren, det er meget vigtigt. Hvad er der sket, siden ministeren nu synes, at det er supervigtigt, at vi får sat det i værk og endda

får arrangeret mødet i går med EPPO, Justitsministeriet og repræsentanter fra Rigsadvokaten, så vi også har en vis aktualitet?

Nu er der fremsat et lovforslag for om den retlige ramme. Hvad skete der i Justitsministeriet? Opdagede man pludselig, at man ikke havde sat sig godt nok ind i det, siden man ikke troede, at der skulle en lovændring til, og så er man pludselig blevet opmærksom på, at det skulle der alligevel? Det vil jeg gerne have uddybet.

Justitsministeren (Mattias Tesfaye): Jeg tror, at det er tilfældigt, at mødet lige blev holdt dagen før dette samråd, men jeg mener, at der skal ske noget, og vi skal have samarbejdsaftalen på plads. Prioriteringen i Justitsministeriet er også et udtryk for, at der ikke har været noget retligt til hinder for at indlede et samarbejde med EPPO. Den ene henvendelse, der er kommet, er blevet håndteret af Rigsadvokaten. Det havde nok været anderledes, hvis der ikke havde været et juridisk grundlag for at indlede et samarbejde – så håber jeg virkelig, at både regeringen og Folketinget havde haft travlt med at få paragrafferne på plads, så rigsadvokaten kunne tage imod den slags henvendelser og følge op på dem her i Danmark.

Når man alligevel i Justitsministeriet vurderer, at det ville være bedst at få præciseret retsgrundlaget, skyldes det, at man gerne vil have, at der bliver skabt en klar lovhjemmel for, at danske myndigheder og domstole kan samarbejde med EPPO som kompetent myndighed. Det skal ske inden for rammerne af den regulering, der danner grundlag for danske myndigheders samarbejde med andre EU-medlemsstater på området for gensidig retshjælp i straffesager. Det er en måde at sige på, at der er et retsgrundlag for, at vi i Danmark kan samarbejde med andre stater. Der er nogle meget gamle regler bl.a. om gensidig retshjælp i straffesager helt tilbage fra 1959. Præciseringen gør, at der ikke er nogen som helst tvivl om, at der er hjemmel til, at de regler, der gælder mellem stater nu, også gælder mellem den danske stat og EPPO. Jeg har selvfølgelig også interesseret mig for, om Rigsadvokaten ikke kan følge op på henvendelser fra EPPO, før loven træder i kraft, og der er svaret klart nej. Der er i dag hjemmel til, at Rigsadvokaten kan følge op på det, men der er et ønske om at det bliver præciseret i lovgivningen.

Eva Kjer Hansen (V): Lovforslaget bliver så sandsynligvis behandlet i Folketinget, og så bliver retsgrundlaget præciseret. Hvornår forelægger ministeren samarbejdsaftalen til forhandlingsoplæg i Europaudvalget?

Justitsministeren (Mattias Tesfaye): Det er en samarbejdsaftale om, hvordan man rent operationelt vil samarbejde mellem EPPO og Rigsadvokaten, altså den danske anklagemyndighed – det er ikke ny lovgivning, som Danmark bliver bundet af. Hvis der er et ønske fra Europaudvalget om, at jeg orienterer om indholdet af samarbejdsaftalen, gør jeg meget gerne det. Jeg håber selv på, at vi kan få det rimelig hurtigt på plads, for jeg tror, det er i alles interesse, at det er tydeligt for både EPPO og Rigsadvokaten, hvordan samarbejdet skal fungere. Jeg tør ikke spå om, hvornår vi bliver endeligt enige, men jeg får at vide, at det skrider fornuftigt fremad.

Eva Kjer Hansen (V): Skal jeg forstå ministeren derhen, at ministeren ikke mener, at det er nødvendigt at forelægge sagen for Europaudvalget? Vi har en fast praksis om forhandlingsoplæg omkring f.eks. Eurojust (Den Europæiske Unions Agentur for Strafferetligt Samarbejde) og Europol (Den Europæiske Unions Agentur for Retshåndhævelsessamarbejde).

Justitsministeren (Mattias Tesfaye): Ja. Samarbejdsaftalen vil ikke være omfattet af aftalerne om, hvad der skal forelægges i Europaudvalget, fordi det er et teknisk og operationelt samarbejde, der skal fremgå af samarbejdsaftalen. Der har været offentlig opmærksomhed omkring det, og nu er der også et samrådsspørgsmål om det. Derfor synes jeg også, at det ville være naturligt – hvis det er i Europaudvalgets interesse – at jeg holder udvalget orienteret om, hvordan samarbejdet skrider frem og måske især tidshorisonten for det.

Eva Kjer Hansen (V): Vi kan roligt sige, at det absolut er i Europaudvalgets interesse. Jeg vil desuden gerne bede om en skriftlig redegørelse for, hvorfor ministeren ikke mener, at det er nødvendigt at forelægge sagen i Europaudvalget.

NOT Justitsministeren (Mattias Tesfaye): Det er modtaget.

Eva Kjer Hansen (V): Jeg vil glæde mig over, at ministeren synes, at det er vigtigt, at der nu kommer en samarbejdsaftale, og at der bliver speedet op, så de retlige rammer er på plads gennem Folketingets lovbehandling før sommerferien, og at møderne og forhandlingerne er i fuld gang. Jeg hilser det meget velkommen, at ministeren prioriterer området i modsætning til sin forgænger, hvor sagen har ligget rigtig lang tid. Vi kunne godt have brugt meget tid på at bore ud, hvilke presserende sager, der gjorde, at det var så vigtigt, at man prioriterede anderledes, men jeg vil afslutningsvis nøjes med at glæde mig over ministerens engagement på området. Jeg ser frem til, at der kommer en aftale, og at Europaudvalget bliver nærmere informeret om.

Mødet sluttede kl. 15.01.